

องค์ความรู้

เรื่อง การปลูกชะอม 1 ต้น ร้อยยอด

โดย นายสรณพงษ์ บัวโรย
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 7 ว
สำนักงานการเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม
โทร .081-3153843

ชะอมเป็นพืชสมุนไพรของคนไทยในท้องถิ่นชุมชน ชนบทมาช้านานแล้วใช้ปลูกเป็นรั้วกันเขตพื้นที่ของเกษตร ปัจจุบันมีเกษตรกรปลูกเป็นแปลงเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้รายประจำ เป็นพื้นที่หลายไร่ มีการจัดแบ่งแปลงปลูกเพื่อจัดการเก็บผลผลิตยอดชะอม ได้ทุกวันหรือทุกสองวันหรือทุกสัปดาห์ทำให้เกษตรกรมีรายได้เป็นรายวันหรือรายสัปดาห์ เป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ของเกษตรกรได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ชะอมเป็นพืชที่ปลูกได้ทั่วไป ยกเว้นที่เค็มจัดหรือเป็นกรดจัด ชะอมเป็นอาหารยอดนิยมที่คนไทยรู้จักดีและมีการนำยอดอ่อนชะอมไปประกอบอาหาร บริโภคในครัวเรือนคนไทยได้หลากหลายชนิด เช่นชะอมทอดไข่ แกงส้มชะอมไข่ทอด ยอดชะอมลวกจิ้ม น้ำพริก ชะอมยำ เป็นต้น

วิธีการขยายพันธุ์ชะอม

การขยายพันธุ์ต้นชะอม ชะอมจะใช้วิธีการขยายพันธุ์ได้ โดยการตอนกิ่ง และการปักชำกิ่งหรือการโน้มกิ่งชะอมฝังดินทำให้แตกรากใหม่เกิดเป็นต้นใหม่เพิ่มขึ้น โดยเกษตรกรสามารถทำการขยายพันธุ์เองได้ หรือหาซื้อกิ่งพันธุ์ได้ตามร้านขายกิ่งพันธุ์ไม้อั่วทั่วไป

วิธีการปลูกชะอม

การปลูกชะอมปลูกไม่ยากเลย ถ้าใช้กิ่งตอนเกษตรกรจะนิยมยกร่องแล้วขุดหลุมปลูกบนร่อง ทั้งนี้เพราะป้องกันน้ำท่วมขังทำให้รากชะอมเน่าตายได้ โดยทั่วไปเกษตรกรก็จะปลูกห่างกันต้นละประมาณ 30-50 เซนติเมตร โดยการปลูกเป็นแถวเป็นแนวหรือปลูกเป็นแปลงระยะห่างของแถวประมาณ 1 เมตร แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ จะนิยมปลูกแบบแถวคู่ ระยะห่างของแถว 1 เมตร แต่ถ้าปลูกริมรั้วบางครั้งก็ใช้แถวคู่ ระยะห่างระหว่างแถวและระหว่างต้นประมาณ 30 - 50 เซนติเมตร

การดูแลและการเก็บยอดชะอม

เมื่อปลูกชะอมได้ประมาณสัก 3 เดือนรดน้ำวันเว้นวันต้นชะอมชอบขึ้นแต่ไม่ชอบและเพราะจะทำให้รากเน่าตายได้ ชะอมก็จะเริ่มแตกยอดอ่อนมาให้เก็บไปขายหรือใช้บริโภคได้แล้วและเมื่อเก็บยอดชะอมไปขาย ชะอมก็จะแตกยอดใหม่มาเรื่อย ๆ เราควรมีการดูแลรักษาต้นชะอมโดยการใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักหลังจากปลูกชะอมได้ 2-3 เดือน จะทำให้ต้นชะอมแข็งแรงและเจริญเติบโตได้ดี

การกระตุ้นการแตกยอดอ่อนของชะอม เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยยูเรีย เพื่อกระตุ้นการแตกยอดใหม่ของชะอม แต่ควรใช้ในอัตราที่น้อยและต้องใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมักด้วยจะทำให้ดินดีมีความอุดมสมบูรณ์มาก ต้นชะอมจะเจริญเติบโตดีด้วย

การกระตุ้นการแตกยอดอ่อนของชะอม อีกวิธีหนึ่งก็คือใช้น้ำหมักชีวภาพ ที่หมักจากยอดอ่อนของพืชชนิดต่าง ๆ ปริมาณการใช้อัตราส่วนน้ำหมัก 1 ลิตร ต่อน้ำ 40 ลิตร รดทุก 7 วัน ชะอมจะแตกยอดอ่อนได้ดีและช่วยให้ต้นแข็งแรงดีด้วย แต่ก็ควรใส่ปุ๋ยหมักในดินให้กับต้นชะอมด้วยจะดีมากจากการปลูกชะอม โดยวิธีธรรมชาตินี้เกษตรกรทำกันมานานแล้ว เป็นอย่างนี้สืบต่อเรื่อยมา

ลองมาดูว่าวิธีการปลูกชะอมต้นเดียวร้อยยอดกันบ้างเขาทำกันอย่างไร ติดตามต่อไป

ต้นชะอมเป็นไม้เลื้อยจะแตกยอดตามกิ่งและเกษตรกรจะเก็บยอดอ่อนไปจำหน่ายหรือบริโภค ฉะนั้นการปลูกชะอมก็ไม่จำเป็นต้องปลูกหลายต้น แต่เราจะปลูกต้นชะอม 1 ต้น แล้วปล่อยให้ชะอมมันเลื้อยทอดยอดไปเรื่อย ๆ โดยเราก็จะจับลำต้นชะอม ให้ทอดยอดสูงจากพื้นดินประมาณ 50 เซนติเมตร แล้วใช้เชือกฟางมัดไว้กับหลักที่ปักไว้เป็นแถวห่างกัน ระยะ 50 เซนติเมตรให้ต้นชะอมเลื้อย ขนานกับพื้นดินสูง 50 เซนติเมตร ยาวไปเรื่อย ๆ โดยปักหลักมัดกิ่งไม่ให้ล้มชะอมก็จะออกยอดตามลำต้นยาวไปเรื่อย ๆ เรียกว่าปลูกชะอม 1 ต้นแต่เก็บได้ร้อยยอด เป็นการประหยัดพื้นที่ปลูกชะอม และถ้าเราจะเปลี่ยนหลักไม้ไปปลูกผักหวานแทนข้าง ๆ หลักที่ปักไว้ ก็จะมีผักอีกชนิดหนึ่งไว้รับประทานได้อีกด้วย และนี่ก็คือการจัดการการปลูกผัก วิธีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง เรียกว่ามีทั้งความพอประมาณ มีเหตุมีผลในการใช้พื้นที่ดิน และมีภูมิคุ้มกันทำให้มีผักรับประทานได้หลายชนิดตลอดทั้งปีเลย แต่ทั้งนี้ต้องมีวิธีคิดที่รอบคอบรอบรู้เป็นแบบนี้ ทั้งยังเป็นการสร้างคุณธรรม ในการแบ่งปันให้กับเพื่อนบ้านได้บริโภคผักชะอมหรือ นำวิธีการดี ๆ แบบนี้ ขยายผลให้เพื่อนบ้านได้ปลูกบ้างก็จะดีอีกด้วย ทำให้ในหมู่บ้านมีผักได้รับประทานกันทุกบ้าน สมเป็นการสร้างหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและพึ่งตนเองได้อีกด้วย